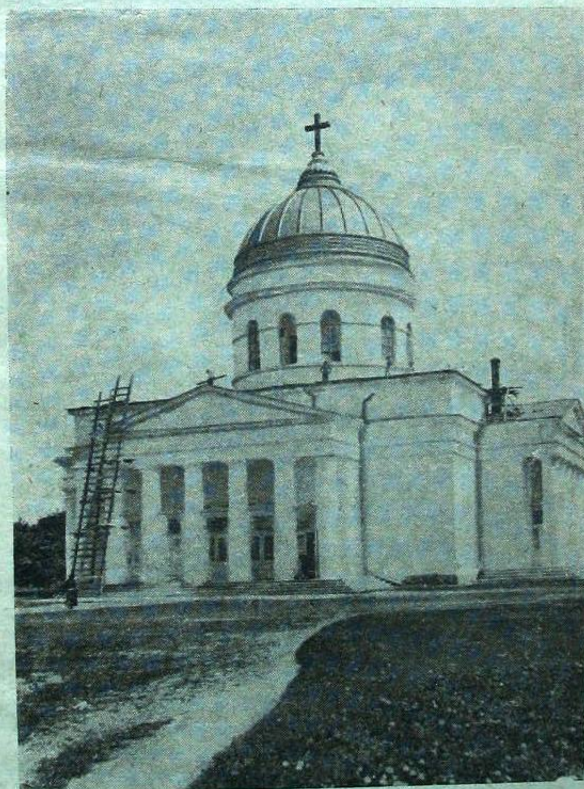
Pr. AL. SEVERIN

SERBARILE DESROBIRII BASARABIEI

Catedrala din Chişinău — refăcută.

CHIŞINĂU

1943

Serbările Desrobirii Basarabiei

•••○○○•••

Tipografia Eparhială „Reîntregirea" — Chișinău

Serbările desrobirii Basarabiei

Ziua de 28 Iunie 1940

Ca un trăznet năprasnic, căzut din senin, așa a venit *ziua mâniei*, peste Moldova dintre Prut și Nistru, cufundându-o în jale și durere...

In ziua aceia a suspinat bătrânul Nistru, care de veacuri spală temeliile cetăților voevodale, privind cu groază cum trec peste apele lui line, în cârduri sgomotoase, ca și odinioară barbarii veniți depe întinsul stepelor rusești mai cruzi și mai fioroși de cât cei ce au încălcat acest pământ scump în trecutul depărtat.

Un freamăt înăbușit a străbătut bătrânii codri ai Orheiului, Lăpușnii și Hotinului, iar vântul fugarnic a sburat peste dealurile și câmpiile nesfârșite ale Basarabiei, clătinând lanurile aurii de grâu și șoptindu-le vestea atât de jalnică și sfâșietoare.

Atunci au amuțit clopotele bisericilor și ale mânăstirilor, s'a înăbușit graiul dulce românesc, s'au posomorât fețele oamenilor și jale nesfârșită a cuprins inimele moldovenilor, căzuți în nouă și grea robie.

Zeci de mii de pribegi, părăsind căminurile lor dragi, ocupațiile și agonisita lor, precum și mormintele scumpe, cu inima sângerândă au apucat drumul bejeniei, căutându-și adăpost și apărare în Țara rămasă liberă, la frații de dincolo de Prut.

Alte mii și sute de mii de români, au rămas în pământul cotropit, sub apăsarea jugului greu al barbarilor, cari suflau ura împotriva Neamului românesc și împotriva legii creștine.

Anul ispitelor

Dar vrut-a Dumnezeu ca prin năvala hoardelor bolşevice în părţile răsăritene ale Ţării să se deschidă un lung şirag de necazuri şi suferinţe pentru Ţara Românească.

Precum a fost ispitit oarecând dreptul Iov mult pătimitorul, aşa a fost încercată timp de un an de zile scumpa noastră Patrie română.

După tragedia Basarabiei şi Bucovinei, alte lovituri grele au căzut asupra României, care niciodată n'a râvnit moştenire străină sau stăpânire peste neamurile vecine.

Trupul Ţării a fost ciopârţit în curând încă şi la miazăzi şi apus prin cedarea unei părţi din Ardeal, şi apoi la sud, în Dobrogea.

Revărsarea apelor şi recolta neîndestulătoare, îngrămădirea refugiaţilor la oraşe şi centre mai însemnate, precum şi alte lipsuri şi necazuri, se înmulţiră.

In sfârşit, groaznicul cutremur din toamna anului 1940 a împlinit măsura încercărilor, producând pagube nesfârşite şi îndoliind atâtea familii.

România sorbi până la fund păharul amarnic al suferinţelor, al umilinţei şi durerii. Cei rămaşi sub călcâiul păgânilor, în Basarabia şi Bucovina de Nord, smulse iarăşi din trupul Ţării, au trebuit să suporte suferinţi şi mai grele: deposedare de avere, umilinţi de tot felul, întemniţare, iar unii şi exilare în pustiile înzăpezite ale Siberiei sau în nisipurile nemărginite ele Asiei până şi tortură şi moarte mucenicească.

Nici condeiul, nici limba omenească nu sunt în stare să descrie toată grozăvenia şi toată desnădăjduirea acestor vremuri de grele încercări ce s'au abătut asupra Ţării noastre, mult pătimitoare.

Ceasul izbăvirii

Dar Dumnezeul părinţilor noştri care coboară pe cei mândri şi înalţă pe cei smeriţi şi pe nimenea nu cearcă peste puterile lui, s'a îndurat de poporul acesta şi în acele clipe grele de disperare şi suferinţe, când aproape nimeni nu mai credea în scăpare şi nu mai aştepta îndreptarea lucrurilor, a înarmat cu sabia de foc pe Arhanghelul Apărător al Ţării—tânărul Rege al tuturor românilor MIHAI I, care a lovit mortal pe duşmanul cotropitor în ziua de 22 Iunie 1941.

Viteaza Armată Română, alături de Armata aliată a Marelui Reich German, a trecut Prutul despărţitor de fraţi, sub comanda Mareşalului Desrobitor ION ANTONESCU, Conducătorul Statului şi a isgonit pe hainul duşman de pe moşia strămoşească, alungându-l dincolo de Nistru, de Bug chiar de Nipru. Astfel a sunat ceasul izbăvirii, ceasul salvării provinciilor româneşti cotropite, dela răsărit, de sub călcâiul năvălitorilor bolşevici.

Dar în furia lor sălbatecă, părăsind mândra Bucovină şi mănoasa Basarabie, barbarii iudeo-comunişti au distrus şi au ars frumoasele oraşe, târguri şi sate, au dărâmat minunate clădiri, numeroase uzini, fabrici şi poduri.

Bogata capitală a Basarabiei, cu străzile ei largi şi drepte, cu numeroasele ei biserici şi edificii elegante, cu toată podoaba şi frumuseţea ei, s'a prefăcut într'un morman de ruine înegrite.

Multe alte oraşe ale Basarabiei au avut aceiaşi soartă, fiind transformate în dărâmături şi grămezi de cenuşe.

Urgia bolşevicilor atei n'a cruţat nici sfintele altare şi monumentele de artă...

Măreaţa Catedrală din Chişinău, fiind aprinsă de mâna criminală iudeo-comunistă, a fost mistuită de flăcări.

La intrarea triumfală a oştilor biruitoare românogermane în Chişinău, cupola catedralei martiră, încă fumega. Capela palatului mitropolitan şi Capela Facultăţii de Teologie, aflându-se în centrul oraşului, după ce au fost jefuite şi profanate de bolşevici, deasemenea au căzut pradă flăcărilor.

Cele mai frumoase clădiri, mai ales cele din centrul oraşului au fost transformate în ruine.

Toate clădirile aparţinând Mitropoliei: Palatul, Consiliul Eparhial, splendida Casă Eparhială, Fabrica de lumânări şi alte construcţii, în valoare de câteva miliarde, împreună cu tot inventarul, au fost dinamitate şi incendiate de vrăjmaşii Bisericii şi Neamului românesc.

Dar cu toată distrugerea ce s'a întins peste oraşele Basarabiei, inimile celor scăpaţi din robia păgânilor ateişti erau pline de bucurie şi veselie. Buzele tuturora şopteau rugi de mulţumire. Mâinile se ridicau tremurând spre a face semnul crucii. Oameni, chinuiţi şi istoviţi, cu feţe supte şi ochii încă plini de spaimă, se îmbrăţişau, se sărutau ca în ziua Invierii, salutându-se, exclamau: „Hristos a Inviat"...

Ceasul izbăvirii a sosit...

Pământul sfânt al Basarabiei și Bucovinei, încălcat de dușmanul crunt, a fost desrobit, desrobit cu prețul jertfei de sânge a ostașului român.

Incepe viață nouă...

Odată dușmanul izgonit, începe o viață nouă, românească și creștinească pe ruinele încă fumegânde.

Conducerea administrativă a Basarabiei desrobite fiind încredințată D-lui General Constantin Voiculescu, d-sa în calitate de Guvernator al acestei provincii, muncind din răsputeri și fără preget, a reușit într'un timp foarte scurt să refacă viața economică și socială între Prut și Nistru.

Insuși *Mareșalul desrobitor Ion Antonescu*, îngenunchind cucernic pe treptele frumoasei Catedrale de altă dată, îndată după izgonirea bolșevicilor din Chișinău și aducând rugăciuni de mulțumire caldă către Atotputernicul pentru ajutorul trimis de sus armatelor aliate româno-germane împotriva dușmanului cotropitor și-a exprimat dorința ca în primul rând să fie restaurată biserica Catedrală, jertfind în acest scop și o frumoasă sumă de *două milioane lei.*

Catedrala din Chișinău, este una din măreţele edificii de artă religioasă, am putea spune, o podoabă arhitectonică a Basarabiei. Chestiunea construirii ei, a fost pusă încă din anul 1817, de Mitropolitul Gavriil Bănulescu, care a ridicat în preajma locului ales pentru aceasta, Palatul Mitropolitan ars de bolșevici. Gavriil moare la 20 Martie 1821 și în locul lui este numit Vicarul Mitropoliei Dimitrie Sulima. Acesta construește Catedrala și o sfințește în ziua de 15 Octombrie 1836. In decursul timpului, a fost restaurată radical și înzestrată cu noi odoare în anul 1912, apoi în anul 1938, din nou a fost reparată și înfrumusețată înlăuntru și în afară.

In vara anului 1940, producându-se invazia bolșevică în Basarabia, personalul bisericesc rămas pe loc, a fost alungat din Mitropolie și Palatul Mitropolitan cu capela, au devenit teatru și școală pentru copiii iudeocomuniștilor, iar dependințele palatului — ale cărui pivnițe au fost transformate în celule de tortură — au devenit Tribunalul N. K. V. D-ului.

Cu toată ura ce bolșevicii au nutrit-o față de Biserică și de slujitorii acesteia, la Catedrală totuși s'a slujit în tot timpul ocupației, prin stăruința păr. Vasile Gumă și a epitropului Carastoian, cari prin insistențele ce au depus, au salvat biserica dela închidere.

Cotropitorii păgâni, în fuga lor rușinoasă, au distrus orașul Chișinău, lăsând în urmă totul în ruină. De mânia lor criminală n'a scăpat nici acest sf. lăcaș, pe care l-au ars, devenind impropriu serviciului diviu.

Lucrările de reconstrucție s'au făcut prin grija unui Comitet în frunte cu D-l Guvernator al Basarabiei, General Constantin Voiculescu și I. P. S. Efrem Tighineanu, Lt. de Arhiepiscop al Eparhiei Chișinăului. S'a cheltuit, în afară de materialul dat, suma de 12 milioane lei, adunați din dania bunilor români și creștini din întreaga Țară, în frunte cu Mareșalul desrobitor.

Intâmpinarea M. S. Regelui MIHAI I și a M. S. Regina Mamă ELENA la sfințirea Catedralei din Chișinău de către I. P. S. Arhiepiscop Lt. EFREM TIGHINEANU, în ziua de 31 Octombrie 1942.

In prima etapă de restaurare, s'a făcut turla cea mare, împodobindu-se peste tot cu pictură nouă în stil neobizantin, pictură ce este în curs de executare în întreaga biserică, totodată s'a înzestrat cu noi odoare, veșminte și covoare, așezându-se în interior întregul mobilier necesar: catapeteasmă, policandre, sfeșnice, jilțuri arhierești și regale, parte renovate, parte făcute din nou în atelierele eparhiale.

Deasemenea s'a făcut din nou instalația electrică și s'a înconjurat biserica cu soclu de beton. In luna Octombrie 1941 deasupra Catedralei, pe turla cea mare s'a așezat din nou crucea, simbolul biruinței creștinilor asupra puterilor nevăzute ale întunericului. In ziua de 31 Octombrie 1942, cu ocazia serbărilor Basarabiei desrobite, serbări ce au avut loc la Chișinău cu prilejul marei Expoziții basarabene, a avut loc și sfințirea Catedralei, astfel restaurate. Intr'o atmosferă de adâncă reculegere și înălțare sufletească, în dimineața acestei zile, în prezența Majestății Sale Regelui Mihai I, a Reginei-Mame Elena, a D-lui Mihai Antonescu, vicepreședintele Consiliului de Miniștri, a Domnilor Miniștri și a corpului diplomatic, sfințirea s'a făcut de către clerul catedralei, în frunte cu un sobor de Arhierei, compus din: I. P. S. Efrem Tighineanu—Lt. de Arhiepiscop al Chișinăului, P. S. Policarp—Episcop al Americii, și Lt. al Ismailului, Partenie Ciopron—Episcop al Armatei și Lt. al Bălților. Ca o complectare a celor ce preced, dăm mai jos inscripția bisericii și actul comemorativ, documente cu date referitoare la istoricul acestei Catedrale, dela întemeere și până în ziua sfințirii.

Inscripție:

„Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului și cu întărirea Duhului Sfânt, ziditu-s'a din temelie această sfântă biserică cu hramul „Nașterea Domnului", sub păstoria Arhiepiscopului Dimitrie Sulima și s'a sfințit la anul 1836 spre a fi Catedrală Arhiepiscopiei Chișinăului.

Piatra de temelie a fost pusă de Mitropolitul Gavriil Bănulescu, întemeetorul scaunului arhipăstoresc al Basarabiei, de care au atârnat și meleagurile românești de peste Nistru, dimpreună cu ținutul Oceacovului.

In curgerea vremei, această Catedrală a mai fost înoită la anul 1912, când s'a și zugrăvit în întregime și la anul 1938, când s'a spălat zugrăveala și s'a reînoit toată partea din afară.

La 28 Iunie 1940, Basarabia a fost cotropită de hoardele bolșevice. Catedrala era sortită dărâmării, cum s'a întâmplat și cu alte Catedrale din orașele căzute în urgia comunistă.

Induratu-s'a Dumnezeu însă de lacrimile creștinilor și ridicându-se mare războiu împotriva comuniștilor păgâni, aceștia bătuți fiind, au fugit din fața oștirii biruitoare ro-

mâne și germane, pârjolind și distrugând o mare parte din orașul Chișinău dimpreună cu scaunul mitropolitan și cu această Catedrală căreia s'a stricat turla și toată podoaba dinlăuntru și dinafară.

Iar căpeteniile oștirii noastre biruitoare, ca și strămoșii odinioară, îndemnatu-s'au dela Dumnezeu și au hotărât reînoirea acestui sfânt lăcaș în care să se proslăvească Părintele Ceresc și să se pomenească deapururi Eroii ce s'au jertfit pentru desrobirea pământului străbun.

Pentru care înfăptuire, alcătuitu-s'a un sfat din capii Armatei, Bisericii și vieții naționale basarabene, care îndreptându-se cu rugăminte către dania obștească au dobândit toate mijloacele de trebuință.

Și începând lucrările de înoire la 1 Octombrie 1941, s'au săvârșit în întregime în zilele Majestății Sale Regelui MIHAI I al tuturor Românilor, Patriarh al Țării fiind Prea Fericitul Nicodim Munteanu; Conducător al Statului, Mareșal Ion Antonescu; Guvernator al Basarabiei, General Constantin Voiculescu, iar cârmuitor al Eparhiei, Arhiereu Efrem Tighineanu, Locotenent de Arhiepiscop al Chișinăului.

In acest timp, cu ajutorul Dregătorilor și ostașilor noștri, au fost drese și alte sfinte lăcașuri stricate de comuniști în Basarabia și în laturile de peste Nistru până la Bug, unde străjuește astăzi oștirea românească.

In anul mântuirii 1942, luna Iulie în 16 zile, la un an dela desrobirea Basarabiei".

Act comemorativ

In numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh Amin.

In anul mântuirii 1942, luna Octombrie 31, în zilele glorioasei domnii a Majestății Sale Regelui MIHAI I. al tuturor românilor și Reginei Mame Elena; Patriarh al Țării fiind I. P. S. D. D. Nicodim; Conducător al Statului-Mareșal Antonescu; Vice-președinte al Consiliului de Miniștri, Profesorul Mihai Antonescu; Ministrul Culturii Naționale și al Cultelor, Profesorul Ion Petrovici; Guvernator al Basarabiei, General Constantin Voiculescu; iar cârmuitor al Eparhiei Chișinăului, I. P. S. Locotenent de Arhiepiscop Efrem Tighineanu.

In prezența căpeteniilor Statului Român și a Corpului Diplomatic, de față fiind capii Bisericii noastre dreptslăvitoare și mulțime de popor, depe toate plaiurile româ-

nești; sfințitu-s'a din nou această **Catedrală Mitropolitană** a Basarabiei, cu hramul „Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos", ridicată din temelie, în târgul Chișinăului depe moșia mânăstirei Galata din Iași, în locul orânduit și sfințit, la anul 1817, de întâiul Mitropolit al Basarabiei, Gavriil Bănulescu. Iar în anul 1835, sfântul lăcaș terminându-se cu totul, s'a târnosit în anul 1836, în ziua de 15 Octombrie spre a fi Catedrală Scaunului Arhiepiscopal din Chișinău și loc de închinare poporului moldovenesc din laturile răsăritene.

Dar în vara anului 1940, năvălind din răsărit stăpânire păgână peste aceste meleaguri strămoșești și după un an, cotropitorii fiind bătuți și alungați de oștirea română și germană, comandată de Mareșal Ion Antonescu, în fuga lor au distrus și ars orașul Chișinău, împreună cu această Catedrală.

Iar capii oștirii noastre biruitoare, ai Bisericii și ai poporului basarabean, următori strămoșeștilor obiceiuri, s'au sârguit de au refăcut acest sfânt lăcaș prin dania bunilor români de pretutindeni. Și cei ce s'au ostenit, în Sfatul de conducere, la bună înfăptuire, sunt: General Constantin Voiculescu, Guvernatorul Basarabiei, Președintele Comitetului; I. P. S. Efrem Tighineanu, Locotenent de Arhiepiscop; Profesor Ștefan Ciobanu, fost Ministru și Colonel Gheorghe Diamandi, Vice-președinți; Ion Pelivan, fost Ministru; Gherman Pântea, Primarul General al Municipiului Odesa; Colonel Anibal Dobjanschi, Primarul General al Municipiului Chișinău; Colonel Stefan Georgescu, Prefectul județului Lăpușna, Preot Ion Știucă, Preot Vladimir Burjacovschi, Consilieri Referenți Eparhiali, membri în Comitet; Locotenent-Colonel Odobescu și Maior Gabor, secretarii Comitetului.

S'a scris acest act comemorativ, în dublu exemplar, dintre care unul semnat de cei prezenți s'a pus la piciorul sfântului Prestol, iar altul s'a lăsat în arhiva Arhiepiscopiei.

(ss) MIHAI R.
(ss) ELENA
(ss) Mihai Antonescu.
(ss) Efrem Tighineanu, Lt. al Chișinăului.
(ss) Policarp, Episcopul Americii, Lt. de Episcop al C. A. Ismail.
(ss) Episcop Partenie Ciopron.
(ss) General de Divizie C. Voiculescu.

După sfințire, slujbele au continuat să se facă în fiecare zi în Catedrală de clerul respectiv, iar în Duminici și sărbători se fac cu deosebită solemnitate, slujbe arhierești oficiate de Chiriarhul locului. Biserica este arhiplină, de poporul ce vine aci să retrăiască din plin, clipe de mulțumire sufletească și să aducă laudă Dumnezeului atotputernic, care ne-a ajutat să alungăm suspinul și lacrimile ce se abătuseră asupra acestui popor nevinovat de o soartă vitregă, așa cum i se creiase în anul de tristă amintire.

In fiecare sărbătoare se țin predici de către clerul catedralei și de către preoții profesori de religie dela școlile secundare din localitate. Răspunsurile la sfintele slujbe sunt date de un cor arhieresc bine organizat, format din elemente cu o distinsă pregătire muzicală. Acest cor, cu ocazia serbărilor desrobirii s'a dovedit a fi unul din cele mai organizate coruri din această provincie, pentru care fapt a fost apreciat de înalții conducători ai vieții basarabene și dat ca exemplu de bună pregătire.

Cu ocazia refacerii Catedralei din Chișinău, poporul credincios basarabean și bunii creștini din toată Țara în frunte cu Conducătorul Statului, au arătat că sufletul românului e pătruns de frumoase virtuți creștine manifestate între altele și prin donațiuni benevole în scop de binefacere, iar zidirea de biserici este pe primul plan al acestor donațiuni, în fruntea tuturor bisericilor refăcute și reparate în cuprinsul Basarabiei, după retragerea bolșevicilor, stă desigur Catedrala din Chișinău, către care și-a îndreptat atențiunea în primul rând poporul basarabean, împreună cu fruntașii vieții sale.

Cu aceasta, s'a redat cultului cel mai mare și mai frumos lăcaș de rugăciuni din cuprinsul sf. Arhiepiscopii a Chișinăului.

PARTICIPAREA BISERICII LA EXPOZIȚIA GENERALĂ A BASARABIEI DESROBITE.

Serbările desrobirii Basarabiei, în cadrul cărora s'a făcut și sfințirea Catedralei restaurate din Chișinău au fost organizate în strânsă legătură cu inaugurarea Expoziției Generale și a Turnului Mareșalului.

Biserica a participat în mod activ la aceste serbări atât prin aranjarea „colțului de realizări", cât și prin aranjarea interiorului unei biserici străvechi de lemn, adusă din com. Cornova, jud. Orhei și montată în grădina Expoziției, precum și prin colaborarea la pavilionul „Propogandei".

Incă în luna August, Secţia Culturală a Arhiepiscopiei Chişinăului a organizat în cadrul unei Expoziţii preliminare în localul Liceului de fete „Regina Elisabeta" din Chişinău, un despărţământ cu exponatele privind anul de robie bolşevică. Aici au fost expuse obiectele de cult, icoane, cruci, mitre, vestminte cârje arhiereşti şi alte lucruri sfinte profanate sau stricate de comunişti.

Acest despărţământ — cu un material mai bogat — a fost încadrat şi în Expoziţia mare a Basarabiei Desrobite, în pavilionul Direcţiunii Propagandei.

Cu adunarea şi selecţionarea materialului pentru Expoziţie au fost delegaţi din partea Sfintei Arhiepiscopii P. C. Pr. Alexandru Severin, Consilier Referent, P. C Pr. Paul Mihail, Directorul Muzeului Bisericesc, D-l E. Agapie, şef de serviciu la Sf. Arhiepiscopie.

Adunarea materialului necesar pentru Expoziţie şi Muzeu s'a făcut cu concursul preţios al prea cucernicilor protoierei, precum şi a stareţilor şi stareţelor dela toate mănăstirile.

Solemnitatea inaugurării Expoziţiei s'a început printr'un serviciu religios oficiat de P. C. Ic. Stravrofor Al Severin, răspunsurile fiind date de corul şcoalei de cântăreţi Apoi s'au sfinţit cu aghiasmă toate pavilioanele şi instalaţiile Expoziţiei. La ora 11 dim M S. Regele a tăiat tradiţionala panglică la intrarea principală a Expoziţiei şi a urmat vizitarea pavilioanelor.

La intrare în bătrâna biserică ce a fost adusă dela Cornova, Inalţii Oaspeţi au fost întâpinaţi de către P. C. Preoţi A. Severin şi Paul Mihail, care au dat explicaţiile cuvenite, relativ la obiectele bisericeşti de valoare istorică şi artistică, ce erau expuse în interiorul bisericii.

In după amiaza aceleiaşi zile Inalţii oaspeţi au participat la inaugurarea Turnului Mareşalului, slujba sfinţirii fiind oficiată de I. P S. Arhiepiscop Lct. Efrem, cu un sobor de preoţi şi diaconi.

Inaugurarea Muzeului Bisericesc din Chişinău

Alăturea de biserica Soborul Vechi, Mitropolia Veche cu scaunul celui dintâi Mitropolit al Basarabiei, ajunsă prin vitregia vremurilor în mâinile străinilor venetici, se distrugea. Casa din 1792, monument istoric în stilul clasic moldovenesc, avea în jur, numai urăciune şi pustiire. Pe pământul şi cimitirul bisericesc se ridicase, de zeci de ani, cladiri inestetice: sinagogă, vederea bisericii o acoperise clădirea cu trei etaje, jur împrejur numai ziduri şi coşuri de fum. Intrarea în sf. locaş se făcea pe o cărare cunoscuta de puţinii enoriaşi ai bisericii dar şi acea cărare era nepavată, râpoasă şi murdărită de gunoaile ce se aruncau în cale de străinii venetici. Trecuse 150 ani de când răsunase glasul Mitropolitului Gavriil Bănulescu sub bolţile Soborului şi de când în tiparniţa exarhicească de pe lângă biserică apăruse în limba moldovenească cea dintâi bucoavnă şi cel dintâi Liturghier.

In ziua de 24 Mai 1942, de ziua Pogorârei Duhului Sfânt, d-l General Constantin C. Voiculescu, Guvernatorul Basarabiei s'a pogorât spre Soborul Vechi, a ascultat toate rugăminţile şi propunerile parohului, a constatat realităţile şi a poruncit următoarele:

1. Clădirile inestetice ce acopăr vederea bisericii, să fie dărâmate. Pentru dovedirea proprietăţii asupra clădirilor streine şi sinagogă, zidite pe cimitirul bisericii, s'au desgropat osemintele morţilor de sub ziduri şi astfel s'a dovedit proprietatea bisericească.

2. Cărarea ce duce la biserică să fie lărgită, transformată în stradă pavată şi în faţa bisericii să ia fiinţă un parc cu verdeaţă.

3. Casa în care a fost reşedinţa Mitropolitului Gavriil să fie restaurată şi degajată de clădirile ce o înconjoară.

4. Clădirea Mitropoliei Vechi să fie transformată în ***Muzeu Bisericesc.***

5. In jurul Muzeului Bisericesc, să se creeze grădină cu flori, să se dea perspectivă prin dărâmări de clădiri şi să se niveleze terenul.

La 1 Iunie s'a purces la înfăptuirea poruncilor. S'au tras trei zile clopotele bisericii, vestind credincioşilor şi oraşului minunea ce se înfăptuia. Timp de cinci luni s'a lucrat continuu sub directa îndrumare a ctitorului General Constantin Voiculescu, Guvernatorul Basarabiei, cu cheltuiala Directoratului Românizării, planurile arhitectului Teodor Duţescu şi executarea de către antrepriza Petre Lupescu. S'a păstrat arhitectura veche a clădirii Muzeului, s'a dărâmat 28 clădiri inestetice şi sinagoga zidite pe cimitirul bisericii, s'a creiat câmp de verdeaţă de către Primăria Chişinău, s'a pavat şi lărgit strada şi lucrările continuă încă.

I. P. S. Arhiepiscop Locotenent Efrem, cu toată căldura, a îmbrăţişat iniţiativa înfiinţării Muzeului Bisericesc. Vlădica a cercetat personal Muzeul, a dat poruncă ca să fie ridicate, dela Consiliul Eparhial, obiectele ce s'au aflat dela fostul Muzeu al Societăţii Istorico-Bisericeşti şi să se aducă dela bisericile parohiale, icoane şi covoare vechi. Din vizitele canonice I. P. S. Arhiepiscop Locotenent Efrem, întotdeauna, aduce obiecte de însemnătate istorico-bisericească pe care le dăruește Muzeului.

Cu multă trudă şi sbucium s'au adunat colecţii de icoane, veşminte, tipărituri şi manuscripte. Prin dispoziţia d-lui Guvernator a luat fiinţă Comisiunea pentru înzestrarea şi organizarea Muzeului sub preşedinţia I. P. S. Arhiepiscop Locotenent Efrem al Chişinăului, compusă din membrii: Titus Hotnog—Directorul Invăţământului şi al Cultelor, L. T. Boga—Directorul Arhivelor Statului, Iosif Lepşi—Directorul Muzeului Regional, Preotul Nicolae Bolboceanu, Preotul Alexandru Severin—Consilier Referent Cultural, Preotul Paul Mihail—Custodele Muzeului. Acestei Comisiuni i s'a acordat de către Onor. Guvernământ suma de 126.290 lei pentru cheltuelile de organizare a Muzeului.

Ivindu-se chestiunea proprietarului clădirei care se reconstitue, în urma sprijinului şi referatului susţinut de d-l Medrea, Inspector General Administrativ şi de D-rul Vasile Tarhon, director de cabinet, în şedinţa Comisiunei Guvernământului din 24 August, d-l General Guvernator al Basarabiei a hotărât că administrarea Muzeului se va face numai de către Arhiepiscopie. Clădirea Muzeului rămâne proprietatea Arhiepiscopiei împreună cu terenul înconjurător. Aceste hotărâri ale ctitorului General Guvernator au fost comunicate cu adresa Nr. 121 din 30 August 1942.

In cadrul Expoziţiei Desrobirii, la 1 Noembrie 1942, s'a făcut inaugurarea Muzeului Bisericesc. Erau de faţă Capii oştirei, Şefii Directoratelor Guvernământului, Primarul Municipiului, înaltul cler, intelectuali, preoţi şi multă lume din Basarabia. D-l General Guvernator a venit însoţit de d-l General Atanasiu, Comandantul Corpului 3 Armată. I. P. S. Arhiepiscop L-t. Efrem a venit însoţit de P. S. S. Episcop al Americei, şi Locotenent al Episcopiei Cetăţii-Albe Ismail. La intrare în Muzeu, tăind panglica tradiţională, d-l General de Divizie Constantin Voiculescu, Guvernatorul Basarabiei, a adresat următoarele cuvinte I. P. S. Arhiepiscop Locotenent Efrem al Chişinăului: „Guvernământul Basarabiei restaurând Vechea Mitropolie şi organizând Muzeul Bisericesc, le cedează Arhiepiscopiei Chişinăului spre oblăduire şi administrare". I. P. S. Arhiepiscop L-t. Efrem a mulţumit d-lui Guvernator în numele Bisericii. După sfinţirea localului, a urmat explicaţiile custodelui Muzeului asupra lucrurilor expuse şi asupra tipăriturilor şi manuscriptelor rare ce se păstrează. Părintele custode a Muzeului a dăruit din partea sa o frumoasă cruce sculptată, din chiparosul adus dela Muntele Athos, d-lui General Guvernator Constantin Voiculescu, ca omagiu şi recunoştinţă. In biblioteca Muzeului s'a semnat următorul document scris pe pergament şi împodobit cu chenar:

„Această casă zidită la 1792 a fost reşedinţa scaunului celui dintâi Mitropolit al Basarabiei, Gavriil Bănulescu — român de baştină.

In ea s'a zămislit şi întocmit însemnate documente, privind apărarea vechilor legiuiri ale Moldovei şi obiceiurilor pământului, precum şi organizarea nouă a vieţii administrative bisericeşti din Basarabia.

Scaunul Mitropolitan sub Gavriil Bănulescu (1812—1821), alături de Vechea Catedrală, a fost un focar de lumină cărturărească şi un izvor de înţelepciune şi de mângâiere pentru românii moldoveni smulşi din obştea românească de împărăţia nesăţioasă din Răsărit. După aceia, prin vitregia vremurilor, această clădire a fost cotropită şi pângărită de străinii venetici în stăpânirea cărora a stat multă vreme.

La un an după a doua desrobire a Basarabiei, prin vitejia oştirii române şi germane, de sub comanda Mareşalului Ion Antonescu, Inalta ocârmuire din Basarabia, din îndemn creştinesc şi românesc, a hotărât să tocmească din nou acest lăcaş, rânduind în el Muzeu Bisericesc, pus sub stăpânirea şi oblăduirea Arhiepiscopiei Chişinăului.

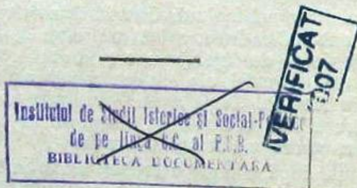
Deschiderea acestui muzeu Bisericesc a avut loc la 1 Noembrie 1942, în zilele M. S. Regelui Mihai I al tuturor românilor, Conducător al Statului fiind Mareşalul Ion Antonescu, Patriarh al Ţării D. D. Nicodim Munteanu, iar Preşedintele Consiliului de Miniştri, Profesor Mihai Antonescu, în prezenţa Ctitorului General de Divizie Constantin G. Voiculescu, Guvernatorul Ba-

sarabiei, I. P. S. Arhiepiscop Locotenent Efrem al Chişinăului, Titus Hotnog, Directorul Culturii Naţionale şi al Cultelor, Colonel A. Dobjanschi, Primarul oraşului Chişinău, Preotul Paul Mihail, custodele Muzeului.

La sfinţirea Muzeului au luat parte Capii oştirei, Inaltul cler, intelectuali şi popor mult din Basarabia".

Domnul General Guvernator a poftit asistenţa a vizita Vechea Catedrală a Chişinăului. In faţa unei alese adunări, parohul bisericii, Ic. St. Paul Mihail, a arătat vechi icoane, veşminte şi documente ale bisericii, a făcut un scurt istoric al trecutului bisericii, al Vlădicilor şi preoţilor slujitori şi a mulţămit Domnului Guvernator şi I. P. S. Arhiepiscop Locotenent Efrem, pentru sprijinul ce arată pentru această istorică şi veche Catedrală. Tresaltă ctitorii bisericii Maior Ioan şi Sărdaru Toader, fiii preotului Constantin Măcărescul, că locaşul lor dela 1802 reînviază în vechiul oraş al Chişinăului odată cu restaurarea vechei vetre moldoveneşti.

Prin transformarea vechiului palat ruinat, al celui dintâi Mitropolit al Basarabiei, în Muzeu Bisericesc, se păstrează clădirea ca monument de veche arhitectură moldovenească, redându-se, Bisericii, fosta Mitropolie cu un teren de peste 2 ha. Oraşul Chişinău s'a îmbogăţit cu un aşezământ de naltă cultură istorico-bisericească, cu o frumoasă şi largă priveliş'e spre ogoarele şi dealurile înconjurătoare, iar Neamul românesc cu o mărturie a trecutului istoric şi bisericesc al Basarabiei.

TIPOGRAFIA EPARHIALĂ
„REÎNTREGIREA“
CHIŞINĂU